

«Տէսթի ճէնտապը Հիքմէթու լլահ իւ
զէրիմիզէ աղըր պատմագետ աղըր : Շու
պէնիմ միւրաւորմն մու զայիկի օրու պ : Դա :

գաթ թէ չէ պարտաւորեալ մեծագուր օրտու-
ղում մուհարեպետէ, ազլը պէնիի տուե-
մէ մահառուս օրան հիսապարըն քեաթ-
Ֆէսի պօշա չըգմըշ օրտուղունտան, ալի-
ճէնապ տակէրիմին չէճաաթը գահրամա-
նիսինտէն պաշգա էմիյէթ իտէճէք հիշ
պիր շէյիմ գալմամըշ ալըր:

« Գահրաման տակէրիմին զուհու-
րա կէլէն թէլէֆաթ էսէֆէնիկ օրուպ,
կէրէք պէնիմ գալպի քէտէրանէմէ, վէ
կէրէք պիւթիւն Ֆամիլեամ գալպինէ ա-
շուրի մէրթէպէլէրտէ պախըք քէտէր իւ-
լէմիշ տիր:

« Պէօյլէ պիր մուվազէնէնին խարի-
ճինտէ պուլունան մաւհարեպէնին էօ-
նիւնիւ ալմադ, վէ մէմալէքիմին շարգ
գըթալարընտա պուլունան գուվէյի առ-
կէրիյէմտէն եէրլէրի պօշ գալմամըշ իք-
մալ իշին վագթ ու Ֆուրսաթ պուլմագ
նիյէթ իյլէ, պիր միւթարէքէնին հուսու-
լի զըմընտա, ապիմ Ֆէտաքեարըլըր ի-
տէրէք, միւթեալէմէյէ կիրիւմէքլիյէ րա-
ղի օրտում:

« Քէմալի էմիյէթ իլէ, էն միւշքիլ
փագըթ լարտա տախիկզհարը Ֆէտաքեա-
րի իյլէմիշ օրան Մաճար գալիյէթ իմին
տառըգ էհալիյէրինէ միւրաճաաթ իտէ-
րիմ:

« Ինսաֆա մագրուն օրան չէրայիթ
իւզրէ պիր միւսալահանին հուսուլի գըմ-
նընտա, իմէրաթ օրուղունտան քէմալի
գուվէլէթիւ չալըշմար էհէմիյէթ տէն
տիր:

« Մաճարիթան ճիւղիւթիւնին մէ-
լուֆ օրտուղըր սատաղաթտան իմէշ-
վիք օրունարագ, ալէթ թաճիլ ահվալը
հաղըրէյի հալպիյէ թէհաթիտէն տօղ-
րունտան աօղրու ալւալ օլմուշ օրան տէլ-
լէթ իմիզ սանճաղընին խաաթընա գօշու-
շուպ, քէնտի վաթ անաշարընա մուվէ-
նէթ իտէճէքլէրի, վէ քէնտի վաթանիւ-
րընը հիւսյէ իյլէճէքլէրի պապընտա էմ-
նիյէթի գալիյէթ տէրքեար ալըր:

« Իտի, բայիմալ խալմէքտէ օրան վա-
թանըմըզն հըֆզ ու վիգայէսի նիյէթ իյ-
լէ, կէլիւիզ, էթրաթըմա թէճէմիւ ի-
տիւնիզ, վէ աթալարընըզն շան ու շէրէ-
րէֆինէ շայէսթէ էվաալար օրտուղու-
նուղու իզհար խալմիւզ, զիւրա, սիզին ա-
թալարընը նիյէ Ֆիւթուհաթը ազիմէ-
լէրիյէ, Մաճար իսմինի բիւր շէրէֆ գը-
լուպ, վէ զիւրի ճէմիլինի էպէտի գըլմըշ-
լար, վէ տէֆինտէն միւրէթ թէպ թաճ-
րարա լայըգ օլմուշար ալըր: »

Ալթըրիա իմէրաթ օրու հաղըթ իլէ-
րինին շու պալիտէքի իլանաւէլէրի,
հէմ ափգաթա, վէ հէմտէ աճընմաւա
շաւան տըր:

Տիգգաթա շաւան տըր: չիւնքի, էօյ-
լէ պիր ապիմ վէ աթիզ, վէ հէմտէ, է-
հալիյէ գօշուն մագամընտա թութարագ,

իսթէտիլինի իճրա իթտիթէյէ ալըշմըշ
օրան պիր տէվէթին իմէրաթ օրու, հա-
լէտ պու կիւնէ գաաաթ միլէթ իսմինի մահվ
իթմէյէ չալըշմըղը մահքիւմ պիր էհա-
լիյէ երլան կիպի եալվարմագլըղա մէճ-
պուր օլմուշ տուր:

Էվէթ, ապըրտօղրու մէպտէ, շու շիւմ
տիքի մէպտէ տիր, հիւքիւմաարարա եա-
լընըգ գալմըգլարը հալտէ, առէթա պիր
ատամ օրտուղալընտան, պիւթիւն գուվ-
վէթի էհալտէն ալմագաա տըրար: աի-
մէք տիրքի, էհալիլին հիւանիւ թէվէճ-
ճիւհ վէ մուհապալէթինի զայպ իտէն
հիւքմաարըլըն, աղըլէթի զաաֆ վէ խա-
րապիյէթ օլաճաղընտա շիւքհէ եօգ
տուր: հիւքիւմաարըն էն ազըլըսը, էհա-
լիսինին հէր գըմընա քէնտուլի զիյաաթ
էվէթիմէյէ չալըշան տըր:

Վէ աճընմաւա շաւան տըր: չիւնքի,
էքտիլինի պիւքէքտէ տիր, էվէթ, Բու-
սիա վէ Բրուսիա իլէ պիրլէրէք Լէհիւ-
թանը թագսիմ իտէն, Մաճարըլըր թար-
ու մար իթմէթ իլին Բուսիանըն մուվէ-
նէթինի տալէթ իտէն, վէ տահա իքի
սէնէ մուգաաթէմ Բրուսիա իլէ իթթի-
ֆագ իտէրէք Տանիմարգայը խարապ ի-
տէն պիր տէվէթի մուհաղաւա օրտուղու-
հալտէ, պու կիւն քէնշէյի իտպաթա
պուլունմաալ աճընմաալ պիր հալ տիր:

— Տիւնքի ԳՅ նիւմէրօլու մանղուվէմի-
զին իքիմի սահիֆէսինտէ, իլք սիւ-
թուլտա, « — Լիվըրուլտան Ամէրիգա-
եա կիլմէքտէ օրան թիւճճար կէմիլ-
րինտէ, — ճիւմէսինտէն սօնրա գօնու-
լաճաղ օրան շու ալթիտէքի իքի «Ֆիլէթ»
արասընա ալընան ճիւմէ, թագըրըլա
ուսուլտուլմուշ, վէ տիգգաթ օրունա-
մամըշ օրտուղունտան մագաւր տիւրիլ:

շու աթէթ տրալըգ արալըգ կէօրիւ-
մէքտէ տիր:

« Եարգ թարաթընտան ալընան սօն
խապէրլէրէ կէօրէ, գօլէրա, հաճիլքտէն
ճիւտէյէ կէլէն իսլամար իւզըրինտէ
կէօրիւլմիւշ տիր: իւքին, սօնրաաան,
սայըճա չօգ միւպալաղա վար իտուկի
անլաշըրըշ տըր: Պու ճիւմէ իլէ, Մէ-
տիւնէյի միւնէվէրէ եօլունտա պուլու-
նան պիր քէրլան իշինտէ, իլլէթի մէզ-
պուրէնին շիտտէթ իւզրէ գուհուր իւ-
լէտիլի կէօրիւլմիւշ տիր:

« Ամիւնտէն Եէնի պիր խապէր եօգ
տուր: »

— Թրանտանըն Ամիւն նամ մէզքիւր
չէհրինտէ կէլէն հաֆիթալար շիտտէթ
իւզրէ գօլէրա գուհուր իթտիլինտէն,
պէրայի թէշվիք վէ իմէսէլի իմէրա-
թօրիւշա հաղըթ իլէրի կէլէն կիւնքի
խաաթէթէն օրունա կիտէրէք, խաաթա-
խանէլէրի կէզմիշ, վէ ճիւմէնին սէնա-
արըն ալմըշ տըր:

Պիզիմ իսթանպօլ Բաթրիքլէրինէ նէ՛
գաաաթ պիւլիւք պիր տէրս ու իպրէթ...

ՄԱՌԷԱՔԷՄԷՏԻ ՃԻՆԱՅԵԹ

Մ-Ն-Ն-Ն-Ն 94 իւնի Կ-Ի-Ի-Ի-Ի-Ի գ-Է-Ե-Ե:

ՆԵՎԻՅՅԷ

Եէտի այ գաաար, Գոնֆէտէրէ-
լէրին սապըղ րէյիսի Փէֆէրսըն Տէյի-
սին, մահպուստա իքէն Կանընտա պու-
լունմուշ օրան տօգթօր Գաալէնին, մէր-
գումուն մահպուսիյէթի հաղըրտա
թապ ու նէշը իթպիրտիյի պիր քիթու-
պըն պիր գըթաալ րէք տիգգաթա շա-
եան օրտուղունտան, թէլըճէմսինի պէ-
յան իտէրիլ:

« Մ. Տէյիլի, մէնէրալ Միլ մարիֆէ-
թիյէ, Մօնրօն գալէսինին զիւրի զէմիլի-
նէ (Եէր ալթընա) ինտիրլուիքտէ, չէնտ
տաղըգա էթրաթընը կէօգտէն կէլիւ-
տիքտէն սօնրա, հալա վէ ըշըգ տրմագ-
աա օրան քէնճէրէսինէ տիգգաթ իթմիշ,
վէ պաաթէն պիւրտէն պիրէ պիր իսիէմ-
լէ իւզըրինէ օլմուլմուշ, վէ էլլէրինի
տիգինէ գօյաա.գաաան սօնրա, օրաաա
պէքլէմէքտէ օրան պէքճիլէրէ շու աթի-
տէքի սիւալի թագալմ իթմիշ տիր:

— Պու քէնճէրէ գա՛նպի թարաֆա
տիւշմէքտէ տիր: Գորաղօլ հիշ ճէվապ
վէրմէղ, օլ վապըթ միւսիւ Տէյիլի Եիւք-
սէք սէս իլէ քէնտի սիւալինի թէքրար-
լար, վէ ճէվապ ալմագ. վէ պու ալա-
աա, կէրէք աշաղըտաթի իքի նէֆէր
վէ կէր'ք տիշարաաթի տէօրթ նէֆէր
աաքըրլէրին աւագ սէսլէրինտէն պաշգա
պիր սէս իշիտիլմէզ: Պունուն իւզըրինէ
միւսիւ Տէյիլի, պէլքի էվէլքի սաղըր
տըր միւրահաղտըրյա, ալիսի սիւալի տի-
կէր պէքճիլէ թագալմ իտէր: հալ պու-
քի, մէրգուլ աալի թըպըր արղաաաշը
կիպի սիւքիւթի իթթիլիսաղ իտէր ի-
սէտէ, պիր կէօղ իշաթէթ իլլէ, քէնտի-
սի իլէ լագըրալ իթմէքլիյին մէմուաթ-
տան իտուկին տախի անլաթտըրըր:

— Հէյ վա՛հ, եաղըգ քի, թալիմ ու
թէրպիյէսի պէօյլէ իլէրուտէ աաալա-
րա մալիք օլմաաթըմ տէյի պաղըրըր,
միւսիւ Տէյիլի, աճը աճը պիր կիւլիւշ
իլէ, վէ պու հէնկեամտէ, մէրգուլա-
եաղա գալգարագ, վէ Էնինէ պօյունա
կէզինէրէք, պաղէն քէնճէրէտէն հէնտէ-
լին օպիր թարաֆընտա պուլունան պէք-
ճիլէրէ տիգգաթ իտիպ, վէ պաղէն տա-
խի քէնտի եալընտա պուլունան պէք-
ճիլէրին իւզըրլէրինէ կէօղ կէզմիլիլ:
Մէրգուլ, գոնֆէտէրէլէրին սապըղ րէ-
յիսի իքի պէքճիտէն պաշգա հիշ պիր
արղաաաշը օլմալըպ, վէ իմարըր էվգաթ
իթմէք իլլին իսէ, պիր թէվաաալը շէրիֆ
վէ պիրտէ տուա քիթապը, վէ եէլէճէք

իշին տախի միւսթահճըդ ասքերլէրինէ մախսուս օլան առի թայեին, եանի էթ մէք իլէ սըղոր էթինտէն պաշգա պիր չէ. յէ մալիք օլմաորդը հալտէ, օլ կիւնի վէ կիճէյի էօյլէճէ կէշիրիւր: Միւսիւ Տէյիս հէր նէ դասար պու ածընաճապ հալտէ պուլունմուշ խէտէ, պուլունման սօնրա վուգուա կէլէն պիր հալ տահա զեյառտէ էսէթէնկիլ սուրէթտէ պուլունմուշ տուր, չիւնքի անագլարընա տէմիր վուրուլմասը տախի էմր օլունմուշ տուր:

Գարիթէն Ժեռօմ պէրապէրինտէ պիր ըզպանտուտ չիլինկիր, վէ աւմուզունաա աղոր տէմիրլէր թաշմադուտ օլան ուշաղը պուլունտուղու հալտէ, գընտանտան իշէրի կիրէրլէր, վէ սըթմա թուլմագ տա օլուղունտան, կիճէյի ույգուսուղ կէշիրմիլ օլան, Մ. Տէյիսի եսթմաղը իւզերինէ եան կէլմիլ պուլունլար: Մէր գուժ պիր կիւն էվվէլ քէնտույէ վէրիլմիլ օլան եէյէճէյէ հէնուղ թօգանմըլ օլմաորդընտան, պիր գալայ թապագ ի չիւնտէ թագըմըլ իլէ տուրտուղունու կէօրիւրլէր, մէրգուժ մահպուս աղաճըգ պաշընր եօգարը դալորըրարագ, խալը օլա, նէ տիր տէյի սիւալ խտէր, վէ եիւզ պաշը տախի «էսէթ խտէրմ» քի, էսէթէնկիլ պիր խըրմէթ իճրապընա պօրճուլ պուլունմադտալըմ տիթէքտէ իքէն, չիլինկիր տախի տէմիրլէրի հազըրլամաեա պաշար: Մ. Տէյիսի պիրտէն պիրէ հալ ու հէյէթթի տէյիլէր, չէօյլէ քի, ան նընտա կէլիճի պիր դըրլըղըղ փէյտա օլուպ, վ. չէհրէսի խտէ, տտէթա պիր էօլիւ րէնկի քէսպ խտէր, վէ պու առա տա, մէրգուժ կիւնի պօղաղընա կէօթիւրէրէք, քէնտու քէնտույի պօղմագ իս թէեօր կիպի պիր հալէքէթտէ պուլունտուր: Վէ եալաշ եալաշ քէնտի եէրինէ օթուրտուգտան սօնրա, «մաշ ալաշ, գանն խտէրմ» քի, պէնի տէմիրէ վուր մագ իշին կէլմիլ օլմաորդընա, էօյլէ տէյիլ մի տէյի սիւալ խտէր:

—Էլլէթ, մւսիւ, պէնտէնիլ էմիր գուլունտուժ, տէտիկի իլէ պէրապէր մէր գուժ զապիթ չիլինկիրէ տախի մահպուտուն եանընա կիթմէսինի իշարէթ իլէ անղաթորըր: Չիլինկիր պիր գաշ աորմ ալոր, վէ հալգալարտան միւրէթթէպ օլան աղոր զինճիլէրի հաղըրար:

—Օ՛հ տէհէթմաիլ հալ, տէտիկի իլէ պէրապէր, էթրաթընտա ոխահա տա յիւր պիր չէյ կէօրիւր իւմիտիլլէ, կէօղլէրինի տէօրթ թարաֆա կէզտիրիւր, վէ պառտէհա եիւզ պաշընա տէօնէրէք, աճապա գուժանտանը կէօրմէքիլմ իհ թիւալտէն տէյիլ մի տիր, վէ պէնիմ կիպի պիր զալիթ, վէ իիւթիտար, վէ պէօյլէ պիր մահէլուն պուլունման մահպուտուն տէմիրէ վուրմագ էյզլմիլլէթտէն մի տիր տէյի սիւալ խտէր:

—Պուլարըն քեաթիթէսի պիհուտէ չէյլէր տիր, չիւնքի, պու էմրի պանա գուժանտան վէրմիլ տիր, վէ գուժանտան տախի վաշինկիթընտան ալմըլ տիր:

—Չոյ իյիլաքին, պուլունտա պիր եանըլլըլ օլմալը տըր, վէ գուժանտան թէլէկիւրաֆ իլէ սիւալ խտէպիլիւր, գիրա, պու մէթ թէպէ հաղարէթին հիւ պիր թարիլտէ էմալի կէօրիւրմէմիլ տիր, իմաի էօյլէ պիր թէլէկիւրաֆ չէքմէսինի գուժանտանա րէճա իյլէտիքտէն սօնրա, ալընաճաղ ճէվապա գառար, չու էմրին իճրապընր թէլիւր իլմսէնիլ օլմալ մը:

—Պանա վէրիլէն էմրի տաքէրլիլմ իլլթիլապընճա, պէն չիմաի իճրա իլմէլէ պօրճուլլուժ, վէ սիլին մէնֆաալմըլըլ իշին, սապր ու իլմաաթ իլմէնիլի նասիհաթ խտէրմ:

—Աքէրէ վէրիլէճէք պիր էմիր տէլիլ տիր պու, տէյի պաղըրըր Մ. Տէյիս թիւ թուրտու գալիւր հալէքէթ իլէ, պէօյլէ էմիրլէր թօմըր գաղալարընա վէ ճէլաալարա մախսուս օլուղունտան, սիլահ թաշընա հիւ պիր սալիւր էօյլէ պիր էմրի գապուլ իլմէմէլի տիր, Պու հագալթէթ ճիհանըն հէր թարաֆընտա մուճիպի թանթմա օլաճագ տըր, Գանթէ տէրլէր եէնիլիլ վէ մուհալէպէ պիթմիլ օլուղունտան, պէնիմ չիմաի անճագ պիր վաթմաթմ վար տըր, վէ օտա Սմէրիլա տըր, Վէ իլլթէ, քէնտի րուհուժ կիպի սէվմէքտէ օլուղունմ կէրէք քէնտի նամուսուժ, վէ կէրէք Սմէրիլա նըն նամուսու խաթըր իշին, էօյլէ պիր հաղարէթի րէտա խտէրմ: Պու առատա Մ. Տէյիս, կէօքսիւնիւ աշըպ վէ էլլէրիւնի եօգարը դալորըրարագ, էօլիւմտէն պէթէր օլան պէօյլէ պիր հաղարէթի ճալիլ կէօրմէքտէն խտէ, կէլինիլ, վուրուլունուղ, վէ էօլիւրիւրիւնիւղ պէնի, գիրա, էօլլէք պէնիմ իշին տահա էվա տըր տէ եի պաղըրըր: Պուլունտէ իւզերինէ չու էմրին իճրապընա մէմուր պուլունտան պու պիթ, պէսպէլլի էօյլէ պիր գալթա տէմիրլէր վուրուլմաթըն կէօրմէք իսթէմէտիլինտէն, չիլինկիրէ սէն քէն ոի խըրմէթինի իճրա իյլէ տէտիքտէն սօնրա, րէն, ճէրէյէ աղըրու կիտէր: Չիլինկիր տէմիրլէր էլինտէ օլուղունտա հալտէ, մէրգուժա աղըրու իլլէրուլէր, վէ օլ անտէ, մէր գուժուն պիր անաղըր եաթմաղը եանընտա քի պիր խկէմէլ իւզերինտէ պուլունտուղունտան, ուսուլ իլէ հալգանըն պիրիսինի թագմագ իսթէր խտէտ, մէյիուսիլլէթ, տէն նէլլէթ խտէն պիր գուվվէթ իլէ, Մ. Տէյիս չիլինկիրի թուլտուղու պիրլէ գընտանըն օլթմաթընա ֆըրլաաթըր, եիւզ պաշը եիւզիւնիւ պու թարաֆա չէվիլաթտէ, մահպուտուն, աղապընր պարշըքի տիվարա վիլէրէք, սիւքիւնէթ իւզըն, պիր նէվի տիվանէլլէք էօրի օ.

լան էմրի մուգալթէթէ հաղըրընմըլ օլուղունտէ կէօրիւր, վէ մէրգուժա խիւ թապէն, նիլիլ պէնի չիտտէթի շախսիլլէ իլհարընա մէճպուր իլմէքտէսինիլ, մէկէրլի զէնճիլլէ վուրուլմագ հաղարէթինէ, տիկէր պիր հաղարէթին տախի իլալէսինի մի իսթէրսինիլ:

Միւսիւ Տէյիս պուլունտա ճէվապ օլալագ:

—Պէն պիր մուհալթէպէ էսիրիլմ վէ Սմէրիլաաա տաքէրլիլ իլմիլ օլուղունտան, պէնիմ իշին նասըլ էօլմէքիլլին ճալիլ օլուղունտա պիրիլմ, էկէր պանա պիր էյլէք իլմէք, վէ էկէր սօն քէլալարըմա անճագ սիլին իշին տուա օղունագլըղմըր իսթէր խտէնիլ, վուրուլունուղ վէ պէնի էօլիւրիւրիւնիւղ, էօյլէ պիր էօլիւմէ հաղըր ու միւնթաղըրմ, ֆաղաթ զէնճիլլէ վուրուլմագ հաղարէթինի նէ քէնտիմ իշին վէ նէտէ տահա լիմ իշին տալա գապուլ իտէմէտիլիմտէն, էլիմտէն կէլիլիլ գառար գարշը գօյմագլըղա պօրճուլլուժ տէր:

Պու հէնկէտմտէ, եիւզ պաշը պիր միւրաղիմ իլէ պիր գաշ տախի տաքէր ճէլլ իյլէտիլինտէն, մէրգուժար անիտէ մահպուտուն իւզերինէ իւշիւլիւրլէր, լաքին, միւսիւ Տէյիս, միւրաղիլմին իւզերինէ հիւճուժ իլէ թիւլիլէնկիլի էլինտէն ալմագ իսթէր խտէտ, պիթթապի օլ գառար գուվվէթէ գարշը կէլէմէտիլինտէն, մէրգուժու եաթմաղը իւզէրինէ եաթըրըրար, վէ չիլինկիր իլէ ուշաղը լաղըմ կէլէն զէնճիլլէրի պաղլալընա թագալար:

Պու խուսուստա միւսիւ Տէյիսին իւզերինէ պիր նէվի պիհուլլուղ կէլիլ խտէտ, ճիւզիճէ սօնրա, եալաշ եալաշ գաղար, պաղլարընը եէրէ պառար, վէ զէնճիլլէրին սիլինտէն աղլընը պաշընա թօվար, վէ էլլէրի իլէ եիւզերին գալաեարագ, ուզուն ուզուն ըզըրմալա, սիլիլի աղապընտան սէօյլէնմէյէ, վէ տալլալ տըր, այրալ տըր տէյի, պաղըրմաեա պաշար:

Միւսիւ Տէյիսին, զէնճիլլի վուրուլուն րամագ իւզըն, սալիլլէր իլէ ուղըրաշմա եա չըղըրմաթը, քէնտի ճանընա պիղգաթ գառա իլմէքտէն խտէ, մէղքիւր միւնաղաա հէնկէտմտա, պէլքի վուրուլուն, վէ եալաա էօլիւր իւմիլինէ մէպնի օլուղունտան անլաշըմըլ տըր:

Առատան պէշ կիւն կէտիքտէ, միւսիւ Տէյիսին անագլարընտան հէմ տէմիրլէրի չըղարթաղըրմըլ, հէմ նէֆիս եէմէքլէր վէրիլմէսինէ էմր օլունմուշ, վէ հէմտէ գալլէր իւզերինտէ կէզմէսինէ րալաթ վէրիլտիլինտէն պաշըա, պէվ ճէսինտէ տախի մէքթուպ եաղմաթընա միւրաաաա օլունմուշ տուր, վէ տահա սօնրա, գընտանտան չըղարըրարագ, քէն.

